

OBSAH

ÚVODEM	9
Kapitola I.	
ŘEČOVÁ KOMUNIKACE A RÉTORIKA	11
1 O řečové komunikaci	11
2 O rétorice	13
2.1 Renesance rétoriky a co ji způsobilo.....	13
2.2 Jak dnes chápat rétoriku	14
2.3 Interdisciplinárnost rétoriky	17
2.4 Další impulzy pro současnou rétoriku	20
2.5 Závěr.....	20
Kapitola II.	
ŘEČNICKÝ STYL A ŘEČNICKÉ ŽÁNRY	23
1 Některé názory na řečnický styl	23
2 Možné funkční vymezení řečnického stylu.....	24
3 Charakteristické vlastnosti současného řečnického stylu	25
3.1 Mluvenost.....	25
3.2 Veřejnost.....	26
3.3 Spisovnost.....	26
3.4 Adresnost.....	27
3.5 Sugestivnost.....	27
4 Řečnické žánry.....	29
4.1 Klasifikace řečnických žánrů.....	29
4.2 Charakteristika jednotlivých řečnických žánrů	30
4.2.1 Agitační žánry	30
4.2.2 Naučné žánry.....	31
4.2.3 Příležitostné žánry	32
4.2.4 Církevní – náboženské žánry	33

Kapitola III.

LEXIKÁLNÍ STRÁNKA ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	35
1 Úvodem	35
2 Rozšiřujeme svůj aktivní a pasivní slovník	36
3 Rozlišujeme zastaralá a živá slova	37
4 Mnohoznačnost slov může vést k nedorozumění	38
5 Slova mají rovněž konotativní význam	39
6 Důležitá je i spojovatelnost slov	39
7 Synonymní slova umožňují pestrost a sugestivnost projevů	40
8 Paronyma jsou zdrádná slova	41
9 Cizí slova v řečnických projevech	43
9.1 Postoje k cizím slovům	44
9.2 Významová a mluvnická stránka cizích slov	45
9.3 Výslovnostní stránka cizích slov	47
9.4 Názvy zahraničních měst	47
9.5 Citátové výrazy	48
10 Slova se zvláštní funkcí	49

Kapitola IV.

VĚTNÁ STAVBA ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	51
1 Úvodem	51
2 Větná stavba a myšlení řečníka	51
3 Falešná syntagmata a dvojznačnost výpovědi	52
4 Typy vět a jejich délka	53
5 Slovesné a jmenné vyjadřování	56
6 O nepravých vedlejších větách	56
7 Odchytky od pravidelné mluvnické stavby věty	57
8 O slovosledu a větosledu	58
9 O hromadění stejných tvarů slov vedle sebe a nelibozvučnosti	60

Kapitola V.

ZVUKOVÁ MODULACE ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	63
1 Úvodem	63
2 Větná intonace	63
3 Frázování řeči	65
3.1 Fyziologická pauza	65
3.2 Logická/gramatická pauza	65

3.3	Řečnická/umělecká pauza.....	66
3.4	Formulační pauza	66
4	Větný přízvuk a větný důraz	67
5	Mluvní tempo.....	68
6	Silové odstínění a zabarvení hlasu	69
7	Poznámky o dikci.....	71

Kapitola VI.

	O NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACI.....	73
1	Obecně o neverbálních kódech a jejich funkcích	73
2	Typy neverbálních signálů a jejich charakteristika	75
2.1	Symboly.....	75
2.2	Ilustrátory.....	75
2.3	Regulátory.....	76
2.4	Adaptéry.....	76
3	Druhy mimoslovního sdělování a jejich vymezení.....	76
3.1	Proxemika.....	76
3.2	Haptika.....	78
3.3	Posturika.....	80
3.4	Kinezika.....	81
3.5	Mimika.....	82
3.6	Pohledy	84
4	Kde se můžeme podrobněji poučit o neverbální komunikaci?	86

Kapitola VII.

EXTRALINGVISTICKÉ PROSTŘEDKY

	V RÉTORICKÝCH TEXTECH	89
1	Úvodem	89
2	Druhy extralingvistických prostředků.....	89
2.1	Presupozice	89
2.2	Reakční čas.....	90
2.3	Iniciační čas.....	90
2.4	Simultánní čas	91
2.5	Poměr mezi reálným a redundantním časem	91
2.6	Délka replik.....	91
2.7	Frekvence vstupů a jejich následnost	91
2.8	Psychosomatický stav komunikantů.....	92
2.9	Empatie komunikantů.....	92

Kapitola VIII.

O FIGURÁCH, TROPECH A NEFIGURÁLNÍCH PROSTŘEDCÍCH V SOUČASNÉ RÉTORICE..... 95

1	Obecné pojetí a funkce figur a tropů.....	95
2	Typy figur a tropů, stručný výklad jejich významů	98
2.1	Sugestivní specifické řečnické prostředky	99
2.2	Emfatické specifické řečnické prostředky	103
2.3	Názorné specifické řečnické prostředky	105
2.4	Dramatické specifické řečnické prostředky	108
2.5	Ozdobné specifické řečnické prostředky	110
3	Nefigurální řečnické prostředky.....	112
4	Závěry	114

Kapitola IX.

POLITICKÉ ŘEČNICKÉ PROJEVY..... 117

1	Úvodem	117
2	Základní funkce politických projevů a kategoriální znaky kreovaného světa	117
3	Jazykové ztvárnění kreovaného světa politické propagandy.....	118
4	Persvazivní techniky politických projevů.....	121
5	Módní slova a expresiva v politických projevech.....	124
6	Významové změny slov a tzv. sémantická inflace.....	125
7	O totalitní a posttotalitní novořeči.....	127

Kapitola X.

NĚKTERÉ LOGICKÉ ASPEKTY RÉTORIKY..... 131

1	O argumentaci	131
1.1	Typy argumentace	132
1.2	Jak se projevuje sofista	134
2	O usuzování.....	135
2.1	Zásady správného usuzování.....	135
2.2	Některé druhy úsudků a jejich schémata	136
3	O definování.....	141
3.1	Složky definice	141
3.2	Základní pravidla definování.....	142
3.3	Druhy definic.....	143

4	O klasifikaci.....	145
4.1	Druhy klasifikace	145
4.2	Podmínky klasifikace	146
5	Odkud můžeme čerpat hlubší poučení o logických principech komunikace.....	146

Kapitola XI.

NĚKTERÉ PRAGMATICKÉ ASPEKTY

	RÉTORICKÉ KOMUNIKACE.....	149
1	Úvodní poznámky.....	149
2	Kooperační princip v rétorické komunikaci	150
3	Manipulativní princip v rétorické komunikaci.....	152
4	Zdvořilostní princip v rétorické komunikaci	155
4.1	Leechovy maximy etického chování.....	155
4.2	Pojem tváře	157
4.3	Řečová etiketa	158

Kapitola XII.

	TYPOLOGIE ŘEČNÍKŮ	163
1	Obecně o typologii	163
2	Typologie řečníků podle temperamentů.....	163
3	Typologie řečníků podle rétorických žánrů.....	164
4	Typologie řečníků na základě hodnocení jejich řečnického výkonu.....	166
5	Řečník trémista.....	167
6	Muž a žena v rétorické komunikaci.....	169
7	Elokuční zběhlost řečníka	170

Kapitola XIII.

POSTOJE K JAZYKU JAKO FAKTOR

	OVLIVŇUJÍCÍ RÉTORICKÉ TEXTY	173
1	Obecně o postojích uživatelů k jazyku	173
2	Jazykový purismus a jeho varianty	174
3	Jazykový snobismus	176
4	Perfekcionismus v jazyce.....	176
5	Logizování v jazyce.....	178
6	Jazykový liberalismus	178
7	Jazykový indiferentismus	179

PŘÍLOHA	
1 Vybrané zásady rétoriky.....	181
2 Juristické žánry	185
LITERATURA	189
REJSTŘÍK	195